

cles de mots pre-romans com BRUC o BRUIXA). Altres punts de suport de la variant *mog-* que hom ha citat són molt més incerts, o bé inacceptables.⁶ No veig cap base ferma per a la hipòtesi de Tovar «palabra cèltica del Pirineo» (*Festschrift Rohlf's*, 1958, 449 i ss.). Si no és que pensí en l'atrevida suposició que jo mateix vaig anunciar (en l'article citat) que vingui del cèlt. MROGI- 'frontera' (gal BROGI-, irl. ant. *mruig* 'comarca', cf. Pok. *VRom.* x, 264). Però fonèticament serien quasi inconcebibles la desaparició de la -r i fins la de la -r-: esperariem més aviat BROG. El que podria ser és que la variant *bōga* resulti d'un encreuament del mot basc amb el cèltic. Fins això, però, em sembla difícil de creure.

DERIV.: *Boguejar* 'afrontar', usat en el mateix territori que *boga*: en el Sud a Juncosa, Aitona, Seròs, Artesa de Lleida i Alcarràs: «la partida de Fornets *bogueja* amb Fraga», «la carretada va *boguejant* lo terme»; en els Pirineus en la forma *bogeyá* (Espot, Cabdella, Durro, Taiüll, Montanui, Biesques d'Isàvena, Espés, Vacamorta, Lliri, Cerller, 1957-1965); amb els mateixos usos que ja he assenyalat, de vegades amb el matís de 'ser pròxim a': «El Molsero del Tormo que està ya *bogueyant* dam Perdiguero».

Molt menys estès, existeix *bogar* intr., que és més aviat del Sud: Artesa de Lleida, Puigverd, Soses i Alcarràs «lo terme *bògue* per allà», «Alcarràs li *bògue* cap a 7 kms.» ('hi afronta'), «allí *bòguen* amb terme de Fraga», «allò *bògue* a Castellans». El que se sent en el Nord és *bogants* 'territori fronterer': «Coll d'Espina és en els Trencants i *Bogants* de Sant Orenç» (Cornudella de Valira, 1957); *DAG.* cita de Verdaguier «entre els *bogants*, pels aiguamoixos», que ell degué aprendre en les seves excursions pel Pallars. A l'Aragó és també *boguear* la forma dominant: Seira, Plan, Sin, Broto, Acín de Garcipollera; alguna vegada és transmutat en el sentit de 'descriure una afrontació': «el término y partida arriba *vogueada* y limitada --- el amprivo arriba *vogueado*», a. 1581, en el *Libro Lucero* de Benasc. Més rarament *bogar*: «allí ya *bogamos* con ---» (San Juan de Plan, 1965); «un lugar *bogante* con ---» a Aísa. A l'O. té bastant d'extensió el verb *mugar* intr. (p. ex. «Buenos-Aires *muga* con Castellón», «Aquilero es de Borau pero *mugando*», sentits a Espuëndolas i Araguás), que anoto també a Caniás i Atarés, i l'adjectiu *bugante* («aquello es *b.* con Ipas» a Bergosa); Kuhn assenyalava un ús personal «las ovellas van *buantes* de Francia» a Ansó, amb variant *güegantes* a Aragués i Panticosa, *mugantes* a Oza, Aragués, Lanuza i Torla, i *s'abúan* de «están cerca de (la frontera francesa)» a Ansó (*RLiR* XI, 98).

¹ L'àrea del tipus *buega* comença ja, pel Sud, arran de la frontera lingüística, i ja ho diuen així a Aguilaniu, Fonç i Casp; Ésera amunt, a Formigales, Revilla, Foradada de Toscar, Barbaruéns i fins Seira, si bé encara se sent *boga* en alguns pobles (més aviat aragonesos que catalans) del vessant esquerre del riu. És l'única que vaig sentir Cinca amunt fins a les fonts, Gistau i Bielsa, també a l'alta mun-

tanya, més a l'O., cap a Fanlo i Burgasé, i fins a la vall de Broto. També en aquesta és la forma general fins a la part alta, fins a Torla, Linás, etc. No obstant, a dos pobles del capdamunt, a Broto i a Asín de Broto el meu informant ja usava *muga*, però junt amb *buega*, i crec que fins en aquests la forma realment antiga deu ser *buega*, car és l'única que l'informant de Broto usava en el verb *boguear* 'afrontar', menys accessible que el substantiu, com a terme més muntanyenc, a influències administratives. La forma *buega* predomina fins a l'alta vall de Tena, si bé a Panticosa se sentien totes dues formes, i *muga* a Oz, però en canvi deien *buega* o *güega* a Sallent, Tramacastilla, Escarrilla, Oliván i Biescas; fins i tot entorn de Jaca, els muntanyencs del terme de la ciutat, i a Borrés; i en un poble d'avall, Baraguás se sentia però menys sovint que *muga* (també *boga*); deuen dir-ho encara fins a la Garcipollera, almenys a Acín vaig oir el verb *boguear*; però en remuntar més la vall de Canfranc es generalitza *muga*, i ja a Villanúa, Caniás i Araguás; també a Aísa i a Esposa (però en aquest junt amb *boga*), Arguisal (junt amb *buga*), Acumuer, Espuëndolas (a tots dos junt amb *buega* i amb *buga*), Guasillo (junt amb *buega*, igual a Atarés i a Bergosa). — ² La forma *buega* pot sofrir ulterior evolució fonètica: a) en *wéga*, com a Fonç (*buega*, AORBB II, 259), i molts llocs ací i allà especialment a les valls de Tena i Broto (Oliván, Linás, Oto); b) en *gwéga*, molt estès en els mateixos llocs i d'altres (Linás, Oto, Casp, Biescas, Escarrilla, Sallent, Jaca, Plan, etc.); c) amb el tipus de diftongació arcaic, *gwága*, forma avui en franca reculada, almenys pel que fa a la llengua viva, però que abans havia tingut ample domini, i que encara queda fixada en la toponímia a molts llocs, p. ex. *Bocelaguaga* a Tramacastilla de Tena; A. Kuhn diu que la va sentir a Torla (*RLiR* XI, 91); d) Molt rar és el cas de Sinués (vall de l'Aragón) on, a causa del vulgarisme *juego* 'foc' (al costat de *hoguera*, etc.) corre una forma *la juega* (j castellana) (allí també *buega* i *buga*). — ³ En els Pirineus navarresos, en canvi, regna *muga* pertot si la meua informació és completa. En tot cas el que vaig oir al Roncal, a Isaba (1971), és ja *múa*. — ⁴ En aquesta zona veïna a Jaca reapareix inclús la forma catalana *boga*, potser com a romanalla dels temps medievals, en què a Jaca, i fins a Estella i altres poblacions navarreses, s'usà com a llengua literària una forma més o menys agasconada del català (o un gasc acatalanat i entatxonat d'aragonesismes). Vaig sentir *boga* a Borrés, a Esposa, a Baraguás i a Lanuza, si bé en un d'aquests pobles fou en pronúncia ràpida i en dos o tres fou juntament amb una altra de les formes *buega* o *muga*. En va fóra sospitar que es tractés d'una forma catalana emprada ocasionalment en atenció a mi, car mai no interrogava gent que hagués viscut a Catalunya i com a fonetista aconseguia dissimular bé la meua condició de català. A Lanuza també vaig sentir una forma *bóka*